

Sayın Prof. Dr. Şeref KALAYCI

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı

Sayın Bakanım,

Anayasanın 135. maddesinde tanımlanmış ve 6235 Sayılı Kanun gereğince 1974 yılında kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası; bugün yaklaşık 20.000 üyesi, 12 şubesi ve 64 il temsilciliği ile ülke genelinde oluşturduğu kurumsal altyapısı, ulusal ve uluslararası bilimsel teknik etnikleri ve yayınları, kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerimizle ilişkileri ile ciddi kurumsal bir yapıya ulaşmış bulunmaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın Ana Hizmet Birimleri ile bağlı kuruluşları olan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ve Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) ile ilgili kuruluşları olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TKİ), Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAŞ), Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ETİ MADEN), EPDK, BOREN, NDK ve NATEN gibi ilişkili kuruluşlarda 1500'e yakın Jeoloji Mühendisi görev yapmaktadır. Dolayısıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı jeoloji bilim ve uygulamalarının en kapsamlı yürütüldüğü bakanlıklarımızın başında gelmektedir.

Anayasanın 135. Maddesinde tanımlanmış ve 6235 Sayılı Kanunla kurulmuş kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olan TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın kanunlarla tanımlanmış görevleri arasında kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde bulunması da yer almaktadır.

Odamız, Bakanlığımız ve bağlı ve ilgili kuruluşları ile her türlü işbirliğine ve katkıyı dün olduğu gibi bugün de hazırdır.

Sayın Bakanım,

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız ve kuruluşlarına ilişkin olarak TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın bazı görüş ve önerilerimiz aşağıda sunulmaktadır.

- 1- MTA Genel Müdürlüğü'nün kuruluş kanunun gözden geçirilerek günümüz gelişmiş dünya örneklerinde olduğu gibi ABD (USGS), Fransa (BRGM), Almanya (BRG), Japonya (AIST), hatta yanı başımızda yer alan İran (GSI), Yunanistan (IGME) gibi ülkeler ile diğer AB ülkelerinde olduğu gibi jeoloji araştırma kurumu "**jeolojik survey**" olarak yapılandırılması sağlanmalıdır. Yeniden yapılandırılması sağlanacak MTA Genel Müdürlüğü bir yandan ülkemizin maden potansiyelinin ortaya çıkarılmasını sağlarken, diğer yandan jeotermal ve doğal mineralli sular başta olmak üzere enerji kaynakları, temel jeoloji, kıyı ve deniz jeolojisi araştırmaları, jeolojik miras niteliğindeki jeosit ve jeoparklar, halk sağlığı üzerinde doğrudan etkiye sahip çevre jeoloji araştırmaları, heyelan, taşkın, depremler gibi jeoloji kaynaklı afet risklerinin belirlenmesinde de önemli görevler üstlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda; geçtiğimiz yıllarda geç de olsa "Deniz Araştırmaları ile Çevre Araştırmaları Daire Başkanlıklarının" kurulması önemli olmakla birlikte, özellikle deprem araştırmaları gibi konular tüm dünyada o

Ülkelerin jeolojik survey'lerine bağlı olarak faaliyet gösterirken kurumlara bağlıyken, lkemizde "Deprem Araştırma Dairesinin" İçişleri Bakanlığı'na bağlı faaliyet göstermesi kabul edilemez bir durumdur. Bu nedenle İçişleri Bakanlığı bünyesinde yer alan Deprem Araştırma Daire Başkanlığının, MTA Genel Müdürlüğü bünyesine alınması önemli bir eksikliği giderecektir. Diğer taraftan, MTA Genel Müdürlüğü'nün asli ve sürekli görevlerinin dışarıdan hizmet alımı yoluyla taşeron eliyle yerine getirilmesinden vaz geçilmeli, bu görevler 657 Sayılı Kanuna tabi jeoloji mühendislerince yerine getirilmeli, kurum içinde emeklilik ve istifa gibi nedenlerle önemli oranda azalan jeoloji mühendisi ihtiyaı yeni kadrolu istihdam ile giderilmelidir.

- 2- Devlet adına ham petrol ve doğal gaz arama ve üretim faaliyetinde bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına ait sondaj, workover, kuyu tamamlama ve jeofizik operasyonları servis hizmetlerine ait her türlü araç, iş makinesi, kule, gemi, diğer ekipman, malzeme, sondaj park sahaları ve müştemilatı Turkish Petroleum International Company'ye (TPIC) bedelsiz olarak devredilmiştir. Bu karar ile, ülkemizin ham petrol ve doğal gaz arama ve üretim alanında en önemli stratejik kamu kuruluşu olan Türkiye Petrolleri A.O. (TPAO) parçalanarak küçültülmüş ve işlevsiz hale gelmiştir. TPIC'e devir işleminden sonra hiçbir Şekilde öncesinde olduğu gibi sistemin sağlıklı işlemediği ortaya çıkmış; Akdeniz'de uluslararası haklarımızın korunması sürecinde de sismik ve sondaj gemilerinin TPAO olarak faaliyet yürütmesi bu gerekliliği ortaya koymuştur. Arama ve üretim faaliyetlerinin ayrılmaz parçası olan sondaj, kuyu tamamlama ve jeofizik hizmetleri TPAO bünyesinde kalmalı; bir kamu kuruluşumuz olan TPAO, petrol arama, üretim, taşıma, rafinaj ve dağıtım bütünlüğü içinde ilk kuruluş yapısına yeniden kavuşturulmalıdır.
- 3- 9 Temmuz 2018 tarihli 703 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Petrol İşleri Genel Müdürlükleri kapatılmış ve Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) kurulmuştur. Bilindiği gibi adı geçen genel müdürlüklerde mühendis kadrosu ile çalışanların yanı sıra Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı ve Uzmanı kadrolarında çalışan jeoloji mühendisleri de bulunmaktadır. Uzman kadrosunda çalışan 5 yıllık bir mühendisin aldığı ücret ile mühendis kadrosunda çalışan 30 yıllık bir jeoloji mühendisi arasında 2.000 TL'yi aşan bir ücret farkı bulunmaktadır. Aynı odada aynı işi yapan jeoloji mühendisleri arasında ciddi ücret farkının bulunması, personel arasında önemli sorun ve huzursuzluklara yol açmaktadır.

Bu durumun 703 Sayılı KHK'nın Geçici 34. Maddesi'nde ifade edilen uygulama ile giderilmesi mümkün iken, bugüne kadar Genel Müdürlükçe herhangi bir işlem tesis edilmemiştir.

GEÇİCİ MADDE 34'de "MAPEG'de en az üç yıllık çalışma süresini doldurmuş ya da dolduracak olan personel, yaş sınırına bakılmaksızın, MAPEG tarafından oluşturulacak sınav komisyonu tarafından belirlenecek usul ve esaslar kapsamında MAPEG'de ihdas edilen toplam uzman ve uzman yardımcısı kadrosunun yüzde yirmisi için bu maddenin yayımından itibaren iki yıl içinde yapılacak sınavlarda başarılı olmaları ve hazırladıkları uzmanlık tezinin kabul edilmesi halinde Maden ve Petrol Uzmanı olmaya hak kazanırlar." hükmü bulunmaktadır.

Bu kapsamda, aradan 1 yıl geçmesine rağmen henüz bir çalışma yürütülmemiş bu konuda, adım atılarak yukarıda belirtilen işlemin başlatılması büyük önem arz etmektedir.

- 4- Madenlerin aranması, araştırılması ve üretilmesi ile ilgili açık, güvenilir, uygulanabilir kaynak ve rezerv bilgilerini oluşturmak, bunlarla ilgili raporlama standartlarını ve kriterleri belirlemek, yetkin kişi ve/veya yetkilendirilmiş tüzel kişilerde aranan nitelikleri belirlemek, bunlara eğitim vermek, sertifikalandırmak, sicil ve sicil kayıtlarını tutmak, denetlemek amacıyla Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu (UMREK) kurulmuştur. Dünyada kurulan UMREK benzeri “JORC, PERC, SAMREC, CRISCO” gibi kurumlar bağımsız kuruluşlar şeklinde örgütlenmişken, ülkemizde ise yapılan düzenleme ile kurulan UMREK komisyonu atama yoluyla belirlenen toplam dokuz üyeden oluşturulmuştur. MAPEG tarafından yapılan yanlış düzenleme ile sermaye/piyasa kuruluşlarının bu komisyonda yer alması sağlanırken Anayasanın 135. Maddesinde tanımlanmış olan, kuruluş kanunu bulunan 550 bin üyeli TMMOB'nin ve uzman odalarının bu komisyonun dışında tutulmuştur. Tüm dünyada mühendislerin uzmanlık/yetkinlikleri ilgili meslek örgütleri tarafından belirlenirken, yapılan düzenlemede SPK, BDDK, BİST, TOBB gibi sermaye, banka, borsa ve esnaf örgütü temsilcilerinden oluşacak bir komisyon vasıtasıyla Jeoloji, Maden, Jeofizik, Harita ve Metalürji mühendislerinin kendi uzmanlık alanlarında yetkin/uzman olduklarına karar vermesi anlaşılır bulunmamıştır. UMREK'in yapısı uluslararası örneklerinde olduğu gibi ve Anayasal meslek örgütlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmeli, Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı'ndaki bazı bürokratların zorlaması ile oluşturulmuş YERMAM gibi derneklerin üyelerimize “ yetkinlik belgesi” vermesi uygulamasından vaz geçilmelidir.
- 5- Ülkemiz her yıl yaklaşık 50 milyar dolar enerji açığı vermektedir. Bu açığın kapatılması konusunda ülkemizdeki tüm kurum ve kuruluşlara, meslek örgütlerine, sivil toplum kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak ülkemiz enerji açığının önemli bir bölümünün yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanabileceği düşünülmektedir. Ülkemiz açısından önemli yenilenebilir kaynaklardan biri olan “**Jeotermal Kaynaklar**” konusunda 5686 Sayılı Kanunla önemli bir eksiklik giderilmekle birlikte, dünyanın sayılı kaynak potansiyeline sahip olan ülkemizde, bu kaynaklardan etkin, verimli ve doğru bir şekilde yararlandığından bahset mümkün değildir. Bu eksikliklerin başında ruhsat hukuku, ruhsatların verilmesi, kontrolü ve denetimine ilişkin iş ve işlemlerin herhangi bir bilgi birikimi ve personel yapısına sahip olmayan 81 İl Valiliğine verilmesi bu kaynaklardan etkin verimli kullanılmasını engellemektedir. Yine arama ve işletmeden kaynaklanan çevre sorunlarının görmezden gelinmesi, yanlış uygulama sonuçları hakkında herhangi bir kurumun işlem tesis etmesi toplumda yanlış algıların oluşmasına neden olmaktadır. Bu sorunların çözümü ile jeotermal kaynaklardan etkili ve verimli bir şekilde yararlanılmasının sağlanması amacıyla öncelikle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı “Jeotermal Kaynaklar Daire Başkanlığı” adı altında bir idari birimin oluşturulması elzem bir hal almıştır. Bu Daire Başkanlığı bir yandan ruhsat hukukunun verilmesi ve doğru işletilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yaparken, diğer taraftan jeotermal kaynakların araması, araştırılması, geliştirilmesi, işletilmesi ve kaynağın entegre kullanılması ile jeotermal kaynaklara ilişkin

ulusal strateji ve eylemliliklerin belirlenmesi ve uygulanmasının takibini sağlayarak jeotermal kaynakları doğru bir Şekilde yönetilmesini sağlayacaktır.

- 6- Son yıllarda denizel alanlardaki ülkemiz kaynaklarının ortaya çıkarılması amacıyla TPAO ve MTA Genel Müdürlüğünce “sondaj çalıŐmaları ile jeoloji araştırmaları” için gemi alımlarının gerçekleŐtirmesi oldukça önemli olup, bu durum odamız tarafından da desteklenmektedir. Ayrıca lkemizin hem Karadeniz ve Ege, hem de Akdeniz’de münhasır ekonomik bölgesi içinde hidrokarbon aramaları için giriŐtięi sondaj çalıŐmaları da oldukça önemlidir. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak; gerek ülkemizin belirttiği haklı tezlerin bir meslek rgt tarafından da gündeme getirilmesi, hem de bu alanlarda yapılan jeoloji ve sismik çalıŐmalar ile sondaj çalıŐmalarından elde edilen verilerin değerlendirilebileceği düŐüncesi Türkiye’nin en eski bilimsel toplantılarından biri olan “**Türkiye Jeoloji Kurultay**”larının 73.’s “Jeopolitika ve Jeoloji” ana temasıyla 6-10 Nisan 2020 tarihleri arasında MTA Genel Müdürlüğü Kültür Sitesinde gerçekleŐtirilecektir. Yapılacak bu etkinlikte; başta Doğu Akdeniz bölgesi olmak üzere, ülkemizin ekonomik münhasır bölge sınırları içinde hidrokarbon aramalarına ilişkin haklı tezleri dile getirilecek, hem de yapılan arama ve araştırma sonuçları değerlendirilerek, önümüzdeki çalıŐmalara yn verilebilecektir. Odamız tarafından gerçekleŐtirilecek olan bu kongreye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili ve bağlı kuruluşlarının güçlü destek ve katılımını beklemekteyiz.

Saygılarımızla,

Hüseyin ALAN

Yönetim Kurulu BaŐkanı